

Консолідація архівної інформації Франції

Манак Олена
Університет Бордо
Франція
elena.manach@gmail.com

Archive digitizing, creation of integrated databases which consolidate the resources of various archival institutions, will ensure the preservation of documents and give access to contained information.

Ключові слова: інформація, документ, архів.

Національні архіви Франції (фр. *Archives nationales*) становить систему архівних установ, на розвитку якої позначився усталений у віках відомчий характер організації архівної справи, успадкований не лише Францією, але й іншим країнам Західної Європи з абсолютистською монархією. Відомча розпорошеність та організаційна відокремленість виявляється в профілі документного фонду Національного архіву, в якому зберігаються документи всіх центральних державних органів країни, крім Міноборони, Міністерства закордонних справ, Міністерства економіки, які мають свої архіви.

Незручності у користуванні архівними документами в умовах децентралізованого збереження оригіналів усувається консолідацією архівної інформації. Для забезпечення пошуку архівних документів створено єдиний сайт «FranceArchives», який інтегрує електронні бази трьох головних архівів країни: Національного архіву, Міноборони і МЗС Франції. FranceArchives позиціонується як національний архівний сайт, що відкриває доступ до описів та пошук 5,7 млн оцифрованих документів в електронній архівній базі. Одним із підрозділів Національних архівів, де проводиться оцифрування фондів, є Історичний центр Національних архівів (фр. *Centre historique des Archives nationales*, CHAN), де зберігаються документи до 1958 року, архів глав держави, зокрема королівських династій з часів Меровінгів, та приватні документи з усіх епох.

До кола оцифрованих архівних документів належить Нантський едикт, який мав велике

політичне, морально-етичне, релігійне значення і заклав підвалини важливої та актуальної для сучасного суспільства норми релігійної терпимості.

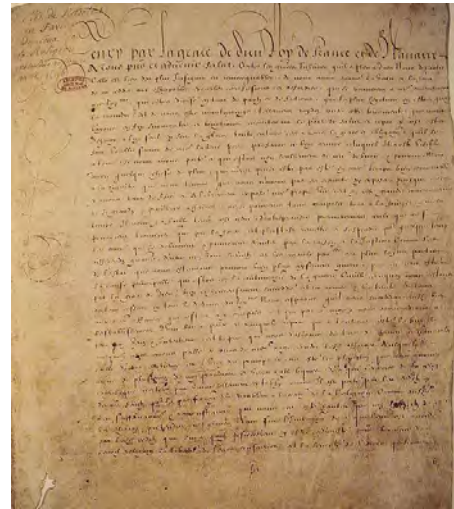

Рис. 1. Нантський едикт короля Франції Генріха IV

Нантський едикт, ухвалений королем Франції Генріха IV 13 квітня 1598 року, дарував гугенотам громадянське право на свободу совісті, поновив права обіймати будь-яку державну посаду, подавати скарги безпосередньо королю, відкривати школи та академії. Пасторська робота фінансувалася із королівської скарбниці. В управління протестантів передано 150 замків, серед них 51 фортеця, дозволено армію в 30000 солдат для захисту протестантських фортець.

Нантський едикт гарантує свободу совісті на території всього Французького королівства, він дозволяє свободу культу в населених пунктах, в яких до 1597 року існували протестантські спільноти, а також в 3500 замках протестантського дворянства і в містах місцевого самоуправління. У Бордо, Греноблі, Кастрі були впроваджені суди, що склалися з католиків і протестантів в рівних частках для гарантії

справедливого суду. У Парижі, Руані, Діжоні, Тулузі, Леоні протестантський культ був заборонений, а в Сомюрі, Седані, Ла-Рошелі, Монпельє, Монтобані був заборонений католицький культ.

Нантський едикт поклав кінець релігійним війнам, що роздирали Францію протягом 40 років. Генріх IV прагнув якнайшвидше покласти край громадянській війні, що виснажувала, як католиків, так і протестантів.

Вперше в Західній Європі, релігійне протистояння було припинено не шляхом заборони і переслідувань (католицизму в Англії, протестантизму в Іспанії і Італії), а шляхом легалізації міноритарної релігії і затвердження державою її прихильників у всіх громадянських правах.

Нантський едикт заклав основи терпимості як принцип управління суспільством. Слово «терпимість» відсутнє в тексті едикту. У французькій мові XVI століття, слово «терпимість» (*la tolérance*) має негативний відтінок і є синонімом слова «страждати». Сучасне трактування слова «терпимість» – допускати, що релігійні переконання опонентів мають право на існування був абсолютно чужим філософії XVI століття. У той час кожна людина була впевнена, що саме її віра є єдино правильною, а отже інший помиляється.

Нантський едикт знаменує остаточний відхід від середньовічних догм, коли влада короля і божа влада були синонімами. Він розмежував право на релігійні переконання, які покидають громадський простір і стають особистою справою кожного, і закон короля, якому підкоряються всі без винятку. Сучасники називали його едиктом умиротворення.

Усі воєнні гарантії, що едикт надавав протестантам, а саме право утримувати фортеці, оборонні замки, були скасовані Алеським едиктом в 1629 році, який видав король Людовік XIII, син Генріха IV. Було захоплено протестантську фортецю Ла-Рошель, заборонено політичні протестантські збори та партії, але дозволено протестантський культ на всій території Франції, крім Парижу.

Король Людовік XIV як прихильник абсолютизму вважав, що Франція повинна керуватися принципом: один народ, один король, одна віра. Нантський едикт був скасований у

1685 році Едиктом Фонтблоса, який заборонив протестантизм у Франції.

Наступні французькі королі не виявляли непримиренності в цьому питанні і значні протестантські спільноти змогли вижити. У 1787 році Людовік XVI підписав Версальський Едикт, який забороняв всі переслідування проти протестантів. Тільки Французька революція 1789 року дозволила повну і остаточну політичну, релігійну і особисту реабілітацію французьких протестантів.

Таким чином, масове оцифрування архівних документів, що становлять значну історичну та культурну цінність, створення інтегрованих баз даних, що консолідують архівні документи різних архівних установ, набуло особливої суспільної ваги. Електронні архіви дають можливість вирішити ключові завдання: забезпечити збереження найбільш запотребованих і вагомих документів та доступ населення до вміщеної в них інформації.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Laurent Theis et Roger Zuber, *La Révocation de l'édit de Nantes et le protestantisme français en 1685 : Actes de colloque de Paris (15-19 octobre 1985)*, Paris, SHPF, 1986
- [2] Jean-Robert Armogathe, *L'Église catholique et la révocation de l'édit de Nantes*, Paris, O.E.I.L. Histoire, 1985
- [3] Bernard Cottret, 1598, *L'Édit de Nantes*, Paris, Perrin, 1997
- [4] Pierre Joxe, *L'Édit de Nantes, une histoire pour aujourd'hui*, Hachette Littératures, 1998
- [5] Janine Garrisson, *L'Édit de Nantes*, Paris, Fayard, 1998, 320 p.
- [6] Janine Garrisson, *L'Édit de Nantes et sa révocation: Histoire d'une intolérance*, Paris, éd. du Seuil, 1985, 309 p.
- [7] Simone Bertière, *Les reines de France: les années sanglantes*, Paris, LGF, 1997, 506 p.